

KAKTUS

1985

ÅRG. 20
NR. 2 – APRIL

KAKTUS udkommer 4 gange årligt i januar, april, juli og oktober som medlemsblad for Nordisk Kaktus Selskab.

Redaktion: Bjarne Kjempff, Stordalvej 4, Løvel, 8800 Viborg, telf. (06) 699341
Tryk: Hagsholm Bogtryk & Offset, 8834 Hammershøj

Selskabets regnskabsår er fra 1. januar til 31. december. Årskontingent 100 kr. Alle henvendelser vedrørende medlemsskab og adresseændringer bedes rettet til kassereren, Otto Forum Sørensen, Viemosebro 14, DK-2700 Brønshøj. Giro-nr. 6578713 – About membership apply to mr. Otto Forum Sørensen.

Terminer for indlevering af annoncer og artikler:

Termine für Anzeigen und Artikel:

Terms for ads and articles:

15. februar, 15. maj, 15. august, 5. november

Annoncepris: ¼ side 200 Dkr. – Preise für Anzeigen: ¼ Seite 200 Dkr. – Price for ads: ¼ page 200 Dkr.

Selskabets styrelse:

Formand: Peter Brandt Pedersen, Tårnbygårdsvej 20, DK-2770 Kastrup, telf. (01) 516606.

Næstformand: Torbjörn Haldammen, PL 2501, S-17090 Fjärdhundra, telf. 0171-91574.

Ekstern sekretær: Find Aalbæk Madsen, Langedamsvej 11, DK-5500 Middelfart, telf. (09) 412856.

Intern sekretær: Jytte Thybo, Oustrup Fiskeri, Ørre, DK-7400 Herning, telf. (07) 136169.

Kasserer: Otto Forum Sørensen, Viemosebro 14, DK-2700 Brønshøj, telf. (02) 946174.

Bestyrer af diateket: Palle Carlsen, Ove Gjeddesgade 6^{2.tv.}, DK-8200 Århus N., telf. (06) 102185.

Bibliotekar: Erik Holm, Fruehøjvej 36, 2.tv., DK-7400 Herning, telf. (07) 123282.

Redaktionsmedlemmer:

Cees van Ravens, Karisveien 122, N-2013 Skjetten.

Helmut Broogh, Am Beisenkamp 78, Wattenscheid, D-4630 Bochum 6.

Hans Keil, Lærkevej 17, D-2381 Ny Bjernt, Sydslesvig.

Erik Holm, Fruehøjvej 36, 2. tv., DK-7400 Herning.

Georg A. Sydow, Etonvej 16, DK-2300 København S.

Redaktør af »Meddelelser fra N.K.S.«:

Find Aalbæk Madsen, Langedamsvej 11, DK-5500 Middelfart.

Bibliotekarer:

Erik Holm, Fruehøjvej 36, 2. tv., DK-7400 Herning, telf. (07) 123282.

Laseric Arne, Box 106, S-43063 Hindås, telf. 0301-10632.

Æresmedlem:

Otto Forum Sørensen.

Atter et indtryk fra Jørgen Damgårds rejser. Denne gang fra den østlige ende af St. Croix, en af De Vestindiske Øer. I forgrunden flere ex. af Melocactus intortus og i baggrunden planter fra slægten Nopalea.

Red.

BORZICACTUS I ECUADOR

Min interesse for kaktus startede for 10 år siden. Jeg købte nogle poser med frø af stjerne-kaktus, *Astrophytum myriostigma*. Da de små kimplanter krøb ud af deres frøskaller, blev jeg straks grebet af en ny mani! Efterhånden blev stadigt flere kaktus anskaffet i det lokale supermarked. En fremgangsmåde, jeg siden hen fortrød, da planterne alt for ofte var befængt med uldlus og rodlus. Idag eksisterer de første stjerne-kaktus ikke længere, men jeg døjer stadig med lusene!

I takt med, at min interesse for kaktus voksede, steg lysten til at opleve disse stikkende planter i deres naturlige miljø. Tilfældighedernes spil gjorde, at jeg som biologistuderende i Århus fik mulighed for at realisere denne drøm og valget faldt på Ecuador.

Republikken Ecuador ligger i det nordvestlige Sydamerika og er opkaldt efter sin beliggenhed. Landet er ca. 6 gange så stort som Danmark. De mægtige Andesbjerge skærer midt gennem landet og deler det i 3 regioner: kystforlandet, bjergene og Amazonbækkenet. Ø-gruppen Galapagos, der ligger 1000 km ud for det ecuadorianske fastland, udgør en fjerde region.

Ecuador besidder en udpræget rig og alsidig flora. Kaktusfamilien er dog ret sparsomt repræsenteret og med de spredt liggende voksesteder er det ikke lønsomt at indsamle kaktus-frø erhvervsmæssigt. Da enkelte arter samtidig er lidt »grove« dyrkes de ecuadorianske kaktus kun sjældent.

Vi har alle vore ynglinge blandt det store udbud af kaktusplanter. Under mine to besøg i Ecuador var det især slægten *Borzicactus*, der tiltrak sig min opmærksomhed. 8 arter af *Borzicactus* er beskrevet fra Ecuador. *B. icosagonus* og *B. humboldtii* kendes sikkert af mange under deres tidligere slægtsnavn *Seticereus*. Disse planter er omtalt i talrige kaktusbøger og i den fremragende bog »Cacti« af Barthlott er vist et foto af *B. icosagonus* fra det sydlige Ecuador.

Her er det dog en særlig gruppe af *Borzicactus* fra det centrale og nordlige Ecuador, der skal omtales. Navngivningen af disse planter er endnu ikke tilfredsstillende klarlagt. De har det som os mennesker, de bryder sig ikke om at blive sat i bås! Backe-

berg placerede dem i deres egen slægt (*Borzicactus sensu Backbg.*) med 6 arter, mens Kimnach (1960) mener, de kun udgør én art. Sidstnævnte opfattelse deler jeg, selvom nogle af »arterne« bør bevares som varianter eller former. Da Backebergs navngivning er den bedst kendte, bliver den brugt her.

Beskrivelse af *Borzicactus sensu Backbg.*:

Oprette eller nedliggende søjlekaktus med en tæt tornedragt og 6-17 ribber (varierer på de forskellige voksesteder). Skud oftest ugrenede, 50-100 cm (sj. over 200 cm) lange, 3-10 cm tykke, delvis afhængigt af jordbunden. I kultur er planterne ca. 4-5 cm tykke. Blomst 5-7 cm lang, zygomorf (omtrent som julekaktus), rød, orangerød eller karminrød, forekommer talrigt nær toppen af planten. Frugten er et rundt, lidt sammentrykt, brungrønt bær, 2-3 cm i diameter. Det hvide frugtkød er yderst velsmagende.

Fig. 1-2:

Borzicactus sepium, Riobamba, 2800 m.

På planternes voksesteder er der året rundt enkelte planter i blomst og frugt. Det er dog i den regnfulde, ecuadorianske vinter (vores forår), at planterne står fyldt med saftige frugter, lige til at sætte tænderne i!

Med en smule held kan man opleve at se en farvestrålende kolibri svirre foran blomstens åbning, mens den stikker sin tunge dybt ind i blomsterrøret, for at slikke nektar.

De her omtalte *Borzicactus* gror i højder fra 1200-3200 m. Den årlige nedbør ligger mellem 400 og 500 mm, men er meget uregelmæssigt fordelt over året.

Borzicactus sepium

Borzicactus blev første gang indsamlet i 1802 af den berømte naturforsker og opdagelsesrejsende Alexander von Humboldt. Hans indsamling blev i 1823 beskrevet af Kunth i Berlin som »*Cactus sepium*«. Artnavnet *sepium* er afledt af det latinske *sēpes* og betyder »hegnet«. Et uheldigt navn for en plante, der kun undtagelsesvis benyttes som hegn!

Plantens lokale navn er pitahaya og frugterne (muyusa) spises navnlig mod kolik.

Typelokaliteten, d.v.s. steder, hvor den første plante blev indsamlet, er angivet som byen Riobamba, ved foden af Chimborazo. Chimborazo er en stor, udslukt vulkan (6272 m). Ecuadorianerne påstår med en vis stolthed, at Chimborazo er verdens højeste punkt, da jorden jo som bekendt er tykkest ved ækvator!

Britton & Rose (1937) beretter om, hvordan Rose under hans ophold i Ecuador i 1918 tog til byen Riobamba, for at gensamle »*Cactus sepium*«. Han fandt den ikke! Det var forståeligt nok med en vis spænding, jeg i 1981 sammen med nogle rejsefæller søgte efter planten i udkanten af byen. Efter en hel dags søgen fandt vi nogle få individer. Et voldsomt uvejr sidst på eftermiddagen satte dog en brat stopper for vores eftersøgning.

Da jeg i foråret 1984 igen fik mulighed for at besøge Ecuador opsøgte jeg Riobamba flere gange og fandt nu planten talrigt på klippeformationer i en uventet frodig vegetation fig. 1. Den groede sammen med et

par *Opuntia* og en række andre sukkulente planter bl.a. *Echeveria*, *Furcraea* (Agave-fam.), *Oxalis* og *Peperomia* (Kaktus 1984 nr. 3).

Den regelmæssige tornedragt gør *Borzicactus* til en ualmindelig smuk plante fig. 2. Desværre mister den lidt af sit særpræg i kultur. Den er udbredt fra Riobamba til Salcedo og har 9-13 ribber.

Borzicactus aequatorialis

I de ecuadoranske dalsystemer varierer jordbunden stærkt. Dette præger *Borzicactus* planterne og gør det vanskeligt at afgøre, om deres forskellighed er et udtryk for deres voksested eller om de er »gode« arter. *Borzicactus aequatorialis* vokser dels i Guayalabamba dalen, der ligger præcist på ækvator, kun 30 km fra hovedstaden Quito, dels i Chota dalen. I den sidste dal er jordbunden stærkt sandet, og heri ligger måske en del af forklaringen på, at nogle *Borzicactus* udviser en afvigende, mere krybende vokse-

Fig. 3-4:

Borzicactus aequatorialis danner tætte krat i Chota dalen, 1700 m. Bemærk de lave tuer af *Opuntia* (*Cylindropuntia tunicata*) i baggrunden.

måde. En gammel plante, som den på fig. 3, skyder kraftigt fra basis. De nye skud vokser ud til alle sider, hvor de tynges af deres vægt når jorden og slår rod. Med tiden dannes nye planter og et *Borzicactus*-krat opstår fig. 4. Et enkelt, krybende skud kan blive 2,5 m langt før det uddør ved basis.

B. aequatorialis gror i højder fra 1700-2200 m og adskiller sig fra *B. sepium* ved det færre antal ribber (6-9) og en anderledes tornedragt.

***Borzicactus morleyanus*.**

I det centrale Ecuador ligger en lang dyb dal, Chanchan dalen. Den er kendt af mange, der har berejst Ecuador, idet en interessant jernbane skærer sig ned gennem den stejle dal. En tur med det gamle tog fra Riobamba over højsletten i 3500 m højde og ned til Guayallaquil ved kysten er en enestående oplevelse, ikke mindst for en »cactoman«! Desværre eksisterer muligheden for en sådan tur ikke længere. Voldsomme regnskyl ødelagde ruten i 1983 med tragiske konsekvenser for de mange mennesker, der var beskæftiget ved banen. Samtidig blev det langt vanskeligere at afsøge dalen for kaktus.

Borzicactus morleyanus forekommer talrigt i dalen i højder fra 1200-2400 m. Ofte hænger planterne ned fra de stejle klipper. Dalen er rig på spændende kaktus bl.a. de mægtige søjlekaktus *Armatocereus godingianus* og *Trichocereus pachanoi*, foruden 5 *Opuntia* arter.

Borzicactus morleyanus, fig. 5, er en villigt og talrigt blomstrende plante med 11-16 ribber. Selv mindre planter er attraktive på grund af deres tætte, brunlige tornedragt.

***Borzicactus websterianus*.**

B. websterianus er en anden glimrende plante til kultur. Den vokser nær byen Canar i op til 3200 m højde, ikke langt fra Ecuadors eneste inka ruin, Incapirca, fig. 6. Planterne opnår skud på næsten 10 cm tykkelse og ofte grener de sig en anelse fra basis. De har 12-17 ribber og mange torne, hvis farve varierer fra rødbrune til næsten gule. Når planterne gror på stejle klippefremspring, som det ofte er tilfældet nær Cuenca, bliver de kun få cm tykke. (fig. 7). Bemærk at klipperne er tilgroet med bromeliaceer (Ananasfam.) og orkideer. Disse planter er kun løst tilhæftet underlaget og det er derfor forbundet med en vis risiko at klatre rundt og samle kaktus.

Dyrkning af Borzicactus.

Generelt dyrkes de her omtalte planter alt for lidt! Mine erfaringer med dyrkning af *Borzicactus* er endnu ret begrænsede og mine tips er derfor hovedsageligt hentet fra fagbøgerne og fra planternes levevis i naturen.

Stil planterne solrigt og luftigt, da de ellers er tilbøjelige til at forkorke, især de få-ribbede. Der bør vandes og gødes rigeligt i sommermånederne og da planterne (i kultur) har et overfladisk rodnet kan det være en fordel at plante dem i flade skåle. Helt ideelt skulle det være, at udplante dem frit i væksthuset, en mulighed, der kun er nogle få beskåret.

I naturen udsættes planterne aldrig for frost. I 2800 m højde er den laveste registrerede temperatur 2° C (Müller, 1982: målestation Quito). Det burde derfor være tilstrækkeligt at overvintrere planterne ved 5° C, selvom en højere overvintringstemperatur ofte er anbefalet.

Borzicactus er lette at drive frem fra frø. Spirer frøet ikke i løbet af en måned eller er det kun en del af frøet, der spirer, prøv da at lade frøskålen tørre helt ind i et par uger og fugt derpå jorden igen. Det plejer at hjælpe.

Det er mit håb, at denne artikel kan medvirke til at øge interessen for *Borzicactus*. Jeg hører gerne fra medlemmer, der har erfaring med dyrkning af disse planter. Er der f.eks. nogen der kender *Borzicactus ventimigliæ*? Nogle frø fra det engelske kaktusselskab, købt 1982, spirede ikke.

En beplantning af mine indsamlede *Borzicactus* fra Ecuador kan ses i Botanisk væksthus i Århus.

Jens E. Madsen,
Lottesvej 19,1
8220 Brabrand.

Fig. 5:
Borzicactus morleyanus, Chanchan dalen, 2400 m. Kun
toppen af en 80 cm høj plante er vist.

Fig. 7:
Indsamling af *Borzicactus websterianus* nær Cuenca, 2600
m. (Foto: N. Sandal).

Litteratur:

- Andersohn (1982): *Kakteen und andere Sukkulente*. Neudamm.
Anonym (1978): *Nedbørskort over Ecuador*, 1:1 mill. Instituto Geografico Militar, Quito.
Backeberg (1977): *Das Kakteenlexicon*. Stuttgart.
Barthlott (1979): *Cacti*. Cheltenham.
Britton & Rose (1937): *The Cactaceae*. 2. udg. 1963, Dover.
Kimmach (1960): A revision of *Borzicactus* (B. *sepium*). i *Cact. Succ. J. Amer.* 32: 94.
Krainz (1956-1976): *Die Kakteen*. Stuttgart.
Müller (1982): *Selected climatic data for a global set of standart stations for vegetation science*. London.
Schumann (1899): *Gesamtbeschreibung der Kakteen*. s. 65. Neudamm.
Werdermann (1939): *Blühende Kakteen und andere Sukkulente Pflanzen* Taf. 157. Neudamm.

Fig. 6:

Borzicactus websterianus, Canar, 3000 m.

En kaktustur på Tenerife

Inspireret af Helmut Brooghs (HB) fortræffelige artikel i KAKTUS nr. 4 1983, side 85-88, om Tenerife og specielt om Casa Cactus, syntes jeg, da jeg var på ferie derned sammen med familien, at jeg ville aflægge det et besøg.

Jeg fandt gartneriet og Otto Fechners navn i telefonbogen under byen Adeje, ringede så til ham, og vi aftalte så, at vi bare kunne komme, bare det blev en formiddag.

Først en rettelse til stedet hvor det ligger, det er ikke i nærheden af Guimar, som der står i artiklen, men istedet må det være Guia, der har været tænkt på. Guimar ligger over 100 km derfra på østkysten af Tenerife, og gartneriet befinder sig på vestkysten.

Hvis man holder ferie i de populære feriemål på Sydtenerifa, såsom Los Christianos eller Playa de las Americas, følger man landevejen mod Guia. Uden-

for byen Adeje, som landevejen fører rundt om, viser vejen af mod Los Gigantes, denne vej følger kysten. Efter et stykke tids kørsel dukker da Casa Cactus op på ens højre hånd. For at komme ind på gartneriet skal man betale 100 pesetas (ca. 6,50 kr.).

I artiklen fra 1983 skriver H.B. om de store marker med *Echinocactus grusonii*, *Astrophytum* og *Melocactus*, som han havde fået lov til at se, så det troede vi også, at vi skulle få lov til at opleve, men nej, det var ikke tilladt. Jeg fortalte dem om artiklen i vores blad, hvor H.B. sammen med Frederich Ritter havde besøgt gartneriet, hvorved jeg faktisk havde fået det indtryk, at man kunne se hele gartneriet. Vi fik lov til at se resten af gartneriet, men det var kun de små frøplanter, vi fik at se, ikke de store marker med planterne. Med det i baghovedet, at det kun var på nåde og barmhjertighed vi fik lov at se det, var det

ligesom interessen kølnedes, så vi gik tilbage til den store plads foran huset, hvor der var en mængde store kaktus at se på.

De var også, som H.B. skrev, flotte. Jeg må også indrømme, at jeg aldrig har set så flotte kaktus før, og jo mere man gik rundt iblandt dem, jo mere lyst fik man til at erhverve sig nogle. På spørgsmålet om man kunne købe nogle af disse flotte planter, var svaret nej. Jeg blev henvist til et bed, hvor der stod en del kaktus, som slet ikke kunne leve op til det, der var i de andre bede. Det var en stor skuffelse at blive henvist til dette bed, når man nu vidste, at der stod så mange flotte planter kun et par meter fra en, som man ikke kunne få lov til at købe.

Jeg købte dog et par kaktus, som fandt nåde for mine øjne, og så tøffede vi ligeså stille afsted igen, som vi var kommet.

Jeg har ikke skrevet denne artikel for at angribe Casa Cactus, fordi jeg er skuffet. For det første, det har

jeg jo ingen ret til, jeg kunne jo bare holde mig væk, og for det andet, Casa Cactus er jo en arbejdsplads, og de mennesker, som arbejder der, har andet at bestille end at rende rundt med turister for at opfylde deres behov.

Skuffelsen bunder nok i, at jeg har misforstået H.B.s artikel og dermed troet, at det var ligesom herhjemme, eller når vi er på Holland-Belgien turene, hvor vi kan gå rundt over det hele, og næsten købe hvad vi har lyst til.

Hvis man er på de kanter, og gerne vil se flotte planter, og ovenikøbet er villig til at betale for det, så er Casa Cactus at anbefale, og man kan som sagt få lidt med hjem, hvis man ligesom jeg ikke synes, at man vil gå tomhændes derfra.

Thomas Nissen,
Simmerstedvej 91,
6100 Haderslev.

Blossfeldia Werdermann 1937 (2)

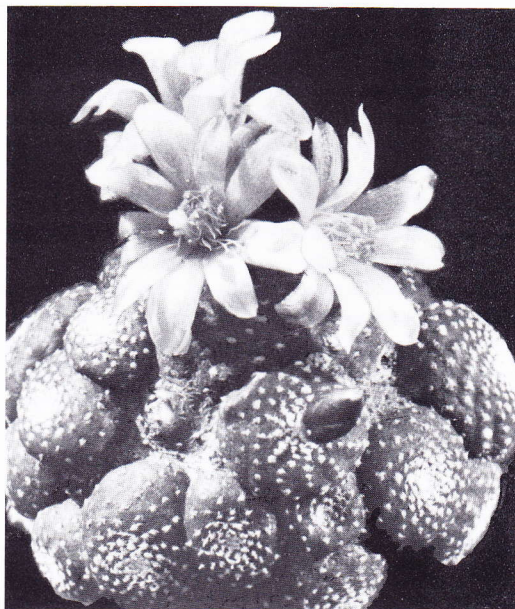
Dette er anden og sidste del af en artikel oversat fra Kakteen in Südamerika af Friedrich Ritter.

1. del (KAKTUS 1985, nr. 1) omhandlede Blossfeldia generelt og Blossfeldia i Argentina. Denne del omhandler slægten i Bolivia.

Blossfeldia liliputana Werd. 1937.

(se også artiklen i nr. 1)

Denne art, der først blev opdaget i den argentinske Jujuy-provins, er meget hyppigt forekommende i Sydbolivia på utallige steder i højder på mellem 1700 og 3400 meter. Nærmere bestemt forekommer den i provinserne Arce, Cercado, Mendez, Avilez (depart. Tarija), Sud-Cinti, Nor-Cinti (depart. Potosi). Regionalt er der udviklet former, uden at jeg vil betegne dem med specielle navne, da de kun i ringe grad adskiller sig fra typus-formen fra Jujuy, og da variationsgraden er meget overlappende. På et tidspunkt havde jeg dog adskilt den bolivianske form fra den argentinske som *Blossfeldia cyathiformis* Ritt. nom. nud., men det viste sig snart, at det ikke var muligt at skelne mellem arter og måske ikke engang variationer.

Blossfeldia atroviridis. Fotograferet i Botanisk Haves samling i Heidelberg (Foto: H. Broogh).

Blossfeldia atroviridis Ritt.

Forskelle fra *B. liliputana* (angivelser for denne i parantes): legemet sortgrønt (grågrønt), vækstpunktet mindre forsænket, for det meste flad, rødderne stærkere rosa, blødere, tørrer lettere ud. Areolerne sidder dybere. Frugtknuden med hvid stilk på ca. ½ mm's længde (uden stilk, men let tilspidset mod basis). Kronbladene 2 mm brede (for det meste noget smallere), for oven stumpe (tilspidsede). Frugten på stilke på ½ - ¾ mm's længde (uden stilk). Frøene lysere brune, med færre børster, strophiola noget større. (Strophiola: en slags »vedhæng« til frøet dannet af frøstrengen. O.a. Red.)

Typus-lokaliteten er Rio Mizque-slugten, øst for Mizque i provinsen af samme navn. Meget udbredt i den provins samt i Valle Grande og Campero i højder mellem 1000 m og langt over 2000 m. Opdaget af mig i 1958 (FR 748). I Kakteen und andere Sukkulenter, 1966, nr. 1, side 13, er en illustration benævnt fejlagtigt *Blossfeldia atroviridis*. Det er en *Blossfeldia minima*. Samme sted omtales gule støvtråde. Det kan kun dreje sig om støvknapperne, da støvtrådene hos alle *Blossfeldia* er hvide.

Blossfeldia atroviridis Ritt.

var. intermedia Ritt.

Forskelle fra var. *atroviridis*: legemet grønnere, rødderne mindre bløde, blegere, mere hvide. Areolerne sidder mindre dybt. Blomsten ukendt. Frugten med mindre stilk, men tydeligere end hos *B. liliputana*. Frøene adskiller sig ikke tydeligt. Typuslokalitet: Rio Paccha i ca. 2000 m højde, provinsen Propeza. Denne varietet er et mellemlid til *Blossfeldia liliputana*, som står den geografisk nær. Opdaget af mig i 1958 (FR 748a).

I det franske tidsskrift »Cactus« sept./dec. 1964 præsenterede Cardenas en *Blossfeldia liliputana* var. *caineana* opdaget af ham selv. I diagnosen er angivet nogle forskelle fra var. *liliputana*, som dog er typisk for denne, som Cardenas åbenbart ikke har kendt tilstrækkeligt godt, nemlig en større vækst på indtil 3 cm i diameter (jeg har i Sydbolivia selv fundet planter på 38 mm). Desuden omtaler han en ringere åbning af blomsten, hvilket dog forekommer regelmæssigt hos *B. liliputana*. Kronbladenes farve beskrives som creme med brunlige midterstriber på ydersiden, også et typisk *B. liliputana*-kendetegn. Ifølge selve denne diagnose foreligger der altså ikke nogen ny varietet. Men i den franske tekst beskrives legemet som gråsort, hvilket leder tanken hen på min *B. atroviridis*. Denne er også den, der passer bedst til Cardenas' findested Rio Caine, Tarata-

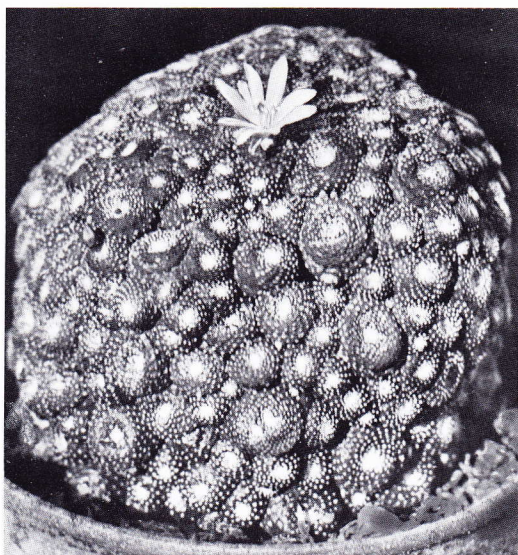
provinzen, og når man tager denne geografiske angivelse i betragtning endda nærmere var. *intermedia* eller en ny varietet: *B. atroviridis* var. *caineana* (hvis en fyldestgørende diagnose blev lavet). Varietetsnavne har ingen prioritet frem for artsnavne, varietetsnavnet *caineana* har således ingen prioritet frem for det yngre artsnavn *atroviridis*, hvis det skulle vise sig at dreje sig om den samme plante. Da Cardenas' diagnose ikke indeholder noget, der adskiller hans varietet fra *B. liliputana* har navnet heller ikke forrang for var. *intermedia*, hvis de skulle vise sig at være synonyme. Kun en nøje sammenligning kunne give sikkerhed for, hvad var. *caineana* er, for ud fra Cardenas' fotos lader intet sig fastslå. fuldkommen indiskutabel er Cardenas' slutbemærkning: »Nous regardons *Blossfeldia liliputana* Werd. comme un *Frailea castanea* Backbg. très aplati« (Vi anser *Blossfeldia liliputana* Werd. for at være en meget af-fladet *Frailea castanea* Backbg.).

Blossfeldia pedicellata Ritt.

Forskelle fra *Blossfeldia liliputana* (angivelser for denne i parantes): oversiden flad (hvor jordbunden tillader det, bliver det øverste af planten kraterformet). Rødderne ikke så tykke og lange, tørrer lettere ud. Areolerne ½-1 mm fra hinanden (1-2 mm). De 4 hidtil registrerede blomster 12-14 mm lange (8-11 mm). Frugtknuden 3-5 mm lang, for oven 2-2½ mm tyk (1½-3 mm lang og tyk), med en ½-1 mm lang rødlig stilk (uden stilk, ofte tilspidset mod basis). Denne bøjelige stilk betyder at blomsten vender opad selv om planten står på det mest almindelige voksested: lodrette klippevægge (på grund af den manglende stilk står blomsten ofte vandret ud eller kun lidt opadbøjet). Kronbladene er 5-8 mm lange (4-7 mm), 2-3 mm brede (1-2 mm), yderst afrundet til kort tilspidset (mere eller mindre tilspidset). Frugten er 5-8 mm lang, 3-4 mm tyk (2½-5 mm i diameter). Frøene har færre børster.

Typuslokalitet Tomina i Chuquisaca-departementet på lodrette klippvægge. Opdaget af mig i 1958 (FR 749).

I Kakteen und andere Sukkulenter 1966, nr. 1, side 13 (illustration nr. 4) er afbildet en plante under navnet *Blossfeldia pedicellata*. Illustrationen viser ikke den nævnte art, det viser den korte, plumpe frugtknude. Tilsyneladende er det endnu ikke lykkedes at holde denne art i live i kultur. Mine eksemplarer, som jeg indsamlede i naturen, tørrede alle ud, inden jeg fik dem bragt til Chile, medens de indsamlede *B. atroviridis*-planter alle overlevede at være nedpakket 1 måned, og mange blomsterknopper udviklede sig endda til modne frugter.

Blossfeldia minima syn. *cyathiformis*. Denne plante grov på egen rod. Ritter fortæller at han aldrig i naturen har set en sådan »kæmpe«. (Foto: H. Broogh).

Blossfeldia minima Ritter.

Forskelle fra *B. liliputana* (angivelser for denne i parantes): Legemet sjældent enkelt, for det mest pude-dannende, nogle gange endda så stærkt, at de danner hele »tæpper«. I sidste tilfælde forbliver enkelt-hovedet sine steder under 1 cm, ellers bliver de cirka 17 mm, stedvis 20 mm i diameter. De er blomstringsdygtige fra cirka 5 mm. Det er den mindste kendte kaktusart i Sydbolivia (stedvis 38 mm, i Jujuy nogle steder kun 20 mm i diameter). Legemet for det meste fladt, sjældent bægerformet (fladt til bægerformet), grå- til græsgrønt (grågrønt). Rødderne oftest tyndere, talrigere og mere røde, tørrer lettere ud. Areolerne ikke nedsænkede (oftest lidt nedsænket), $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{2}$ mm i diameter ($\frac{1}{2}$ -1 mm), indbyrdes afstand $\frac{1}{4}$ -1 mm ($\frac{1}{2}$ -2 mm). Blomsten 11-12 mm lang (8-11 mm), åbner sig bredt (åbner sig lidt). Frugtknuden er $1\frac{1}{2}$ - $2\frac{1}{2}$ mm lang og 1,3-1,5 mm tyk (cirka 2-4 mm lang og $1\frac{1}{2}$ - $2\frac{1}{2}$ mm tyk), foruden stump, men med en lille cirka $\frac{1}{2}$ mm lang stilk og som følge heraf en opadrettet blomst også på lodrette vægge (for neden tilspidsede, men uden stilk, på lodrette klippevægge mere eller mindre vandret blomst. De indre kronblade hvide (creme), 6-8 mm lange (4-7 mm), $1\frac{1}{2}$ -2 mm brede, afrundede eller noget tilspidsede (mere eller mindre tilspidsede), de ydre rødlige (rødbrune). Frøene noget mindre, men forholdsvis længere, testa lysere brun, færre og kortere børster.

Typus-lokalitet Capadala ved Rio Pilcomayo i provinsen Uzurduy, hvor de mindste planter findes. Udbredt i provinserne Uzurduy, Sud-Cinti, Yamparaez og vel i flere egne af Chuquisaca-departementet, desuden i provinserne Linares og Saavetra i Potosi-departementet. Almindelig i højder fra 1500 til 2000 meter på mere eller mindre lodrette vægge. Ved Camblaya Chica i provinsen Sud-Cinti vokser de sammen med *B. liliputana* uden at danne mellemformer. Opdaget af mig i 1958 (FR 750). Arten har tilbøjelighed til, at danne regionale former. Således er for eksempel den form, der vokser i Potosi-departementet, tilnærmet *B. liliputana* en smule.

Friedrich Ritter.

(Oversættelse: Erik Holm)

Nogle litteraturforslag:

Werdermann: *Kakteenkunde* 1937, hæfte 11, s. 162.

H. Krainz: »Neue und seltene Kakteen« 1946, s. 10 (særtryk af »Schweizer Garten« 1941).

H. Krainz: *Sukkulantenkunde* III, (Schweizer Jahrbücher) 1949, s. 32.

»Succulenta« 1955, hæfte 2, s. 19 (det bragte foto er formentlig *B. liliputana* var. *formosa*).

Backeberg: *Cactus & Succulent Journal of Great Br.* 1959, nr. 2, s. 32.

Fechser: *Cactus & Succulent Journal* (U.S.) 1960, nr. 4, s. 123 (med mange kulturanvisninger).

Kilian: »Beiträge zur Blossfeldia-Kultur«. K.u.a.S. 1962, nr. 6, s. 82.

Köhler: »Blossfeldia liliputana«, *ebenda*, s. 83.

Andreae: »Unsere kleinsten Kakteen«, *ebenda* s. 85.

Fechser: »Cactus«, nr. 84, juni 1965, s. 90. (navnene ved illustrationerne er til dels forkerte).

Backeberg: »Die Cactaceae«, bind 3 og 6.

Backeberg: »Das Kakteen-Lexicon«.

Buxbaum: i H. Krainz: »Die Kakteen«, CVI c, Cattung Blossfeldia, I XI., 1964 (6 sider).

O.a.: der findes mange andre steder, hvor man kan læse om Blossfeldia, bl.a. i »Kakteen von A bis Z« af Walther Haage.

Blossfeldia minima. (Foto: H. Broogh).

Årstiden

Mammillaria magallanii Schmoll

Denne miniature-art med dens cremefarvede torne og creme/pink blomster er altid blandt de første i blomst om foråret. Den er langsomtvoksende og skal være 5-6 år, inden den deler sig i grupper. Stilles et varmt, skygget sted og vandes forsigtigt. Jorden skal være let sur og sandholdig. Varmere overvintring end de fleste. Planten kommer fra Coahuila, Mexico. En meget lignende plante er *M. lasiacantha*. Forskellen opdages først ved blomstringen: sidstnævnte har en kraftigere pink streg.

Mammillaria pennispinosa Krainz.

Denne skønhed hører til de mest eftersøgte i slægten, men den kan være noget ømfindelig, når det gælder vanding, så vand den nedefra. Hold den i det hele taget mere tørt, specielt i starten og slutningen af sæsonen. Den er kugleformet, 3-4 cm i diameter med en tyk pælerod. Med alderen vil den dele sig i mindre grupper. Blomsterne er 1 1/2 cm lange, hvide med pink midterstrib. Hjemsted som forrige art. Der findes også en tvivlsom varietet, v. nazanensis, der skulle afvige lidt i tornedragten.

Normanbokea

valdeziana (Möller) Klad. & Buxb.

Denne art har ført en meget omskiftelig tilværelse med hensyn til slægt, idet den har været henført til *Gymnocactus*, *Telocactus*, *Turbinicarpus* og sidst med Larseric Arnes artikel til *Strombocactus*. Under alle omstændigheder er det en dyrkningsværdig roerods-plante, der bliver cirka 2 1/2 cm i diameter. Den violetrosa blomst er 2 cm lang og fremkommer i toppen. Hjemsted som de forrige arter.

Chamaecereus silvestrii (Speg.) Br. & R.

er kendt som en meget villigtblomstrende art, men også som den kaktus, der nemmest tiltrækker rødt spind. De planter, der findes idag, er sandsynligvis alle hybrider, fremkommet ved krydsning med forskellige *Lobivia*-arter. Det er faktisk muligt at opbygge en lille specialsamling med planter i forskellig udformning og med forskelle i blomsterstørrelse og -farve. Den mest outrerede form har japanerne kreeret i laboratoriet: en lysende gul, klorofylløs skabning. Hyppige overbrusninger og en meget kold overvintring fremmer blomstringen og hæmmer i nogen grad de røde spindemiders hærgen.

s planter

Aeonium sedifolium (Webb.) Pit. & Proust.

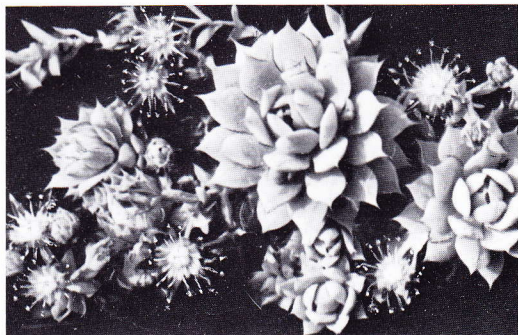
Aeonium minder med deres rosetformer om den fra Mellemamerika stammende slægt Echeveria, men blomster dog i modsætning til denne ved fra bladhjørnerne at skyde sin pyramideformede blomsterstand frem. *A. sedifolium* danner små 10-15 cm høje buske med store gule blomster.

Voksested de Kanariske øer.

Graptopetalum macdougallii Alexander.

Denne Echeveria-lignende plante fra Mexico og Arizona tilhører Crassulaceae-familien. Rosetterne er tætte og 2-7 cm i diameter. Blomsterne er fåtallige og lyst gul-grønne. En bedre kendt Graptopetalum er den i -70'erne opdagede *G. bellum*, tidligere kendt som *Tacitus bellus*, hvis blomsterpragt langt overgår andre kendte arter. Slægten krydses let med Echeveria, hvorved fremkommer hybriderne XGraptopoveria.

Kalanchoe uniflora (Stapf.) Hamet.

Blandt de mange endemiske arter på Madagaskar finder vi i de mere våde områder af øen denne Epifyt, det vil sige en plante, der vokser på andre planter, dog uden at snylte på dem, for eksempel som mange bladdaktus gør.

Herhjemme dyrkes den som hængeplante i halvskygge. De røde, klokkeformede blomster fremkommer i slutningen af vinteren eller tidligt på foråret. Se iøvrigt KAKTUS 1983, nr. 4, side 89.

Reichsteineria leucotricha Morton.

Reichsteineria er en slægt af robuste, flerårige knoldplanter fra Sydamerika med bløde, finthårede, fløjlsgrønne blade. *R. leucotricha* har sølvgrå blade med hvide hår og smukke koralrøde, rørformede blomster. Placeres lyst, uden sol og træk og ikke for varmt. Holder af en del væde, også i luften. Om vinteren opbevares planten frostfrit til de nye skud fremkommer, hvorefter vanding påbegyndes. Formeres ved deling af knoldene, rodstiklinger eller ved frø.

Foto: Helmuth Broogh

Tekst: Erik Holm & Bjarne Kjempff

Det echinoptiske mirakel

Slægten *Echinopsis* har aldrig hørt til mine favoritter. Faktisk har jeg i årevis næret en fuldstændig irrationel modvilje mod disse planter. Grunden hertil skal utvivlsomt søges i mine erfaringer med en af mine allerførste kaktus, som netop var en *Echinopsis*. Mine kvaler med denne plante – de strakte sig gennem årtier – har jeg tidligere skildret (KAKTUS, nr. 13,4 (1978) p. 91), så jeg skal ikke her gå i detaljer. Det skal blot fastslås, at jeg indtil fornylig kun havde denne ene *Echinopsis* i min samling og absolut ingen planer om at anskaffe flere af slagsen.

Men så i august 1983 fik jeg endnu een. Jeg fik den ved en byttehandel. Det skal understreges, at den glade giver *ikke* kendte til min specielle idiosynkrasi, og da der ikke forelå nogen forhånds aftale om, hvad jeg skulle have i bytte for mine planter, var formalia i orden. Ydermere var det en meget smuk plante: den var på størrelse med en appelsin, fuldkommen kugleformet med 13 helt regelmæssige ribber; areolerne var helt dækket med hvid uld, og de korte torne kunne knapt anes (på de små aflæggere og nederst på moderplanten kan korte, grå torne dog ses). Farven var dyb mørkegrøn. Jeg kunne ikke umiddelbart fastslå navnet, men en *Echinopsis* var det i hvert fald.

Planten blev anbragt på den koldeste plads i huset vinteren igennem, og ved forårstid blev den plantet om, og alle aflæggerne skånselsløst fjernet og plantet andetsteds. Siden blev den stillet ud i det nyhervede drivhus sammen med resten af samlingen. Jeg konstaterede, at den gik i vækst – ret kraftigt endda, men der er nok at se til, når man flytter ind i et drivhus, og jeg tog mig ikke specielt af denne *Echinopsis*, før den dag midt i juli, hvor jeg kom hjem fra ferie og fandt, at den havde sat knop.

Jeg indrømmer, at jeg så på den knop med behersket begejstring. Jeg var faktisk sikker på, at den ville falde af. Det gjorde den faktisk ikke. I begyndelsen var den farve, der anedes mellem ulden på det lodrette blomsterrør ret mørk, og jeg troede, den ville blive rød, men knoppen vedblev at vokse, og da den var godt 20 cm lang, var den udvendige farve blålig rosa. Jeg meddelte min udeltagende husbond, at den »såmænd nok bare blev lyserød«. Næste aften sprang blomsten ud, og familien og omgivelser blev alle stumme af beundring.

Blomstens svælg var blåhvidt, og farveintensiteten tiltog ud mod randen af kronbladene til nærmest la-

vendelfarve. Da bladene delvis dækkede hinanden, var virkningen meget raffineret: et væld af lyslilla chatteringer. Støvfang og støvdragere cremegule, duften frisk og lidt citronaftig.

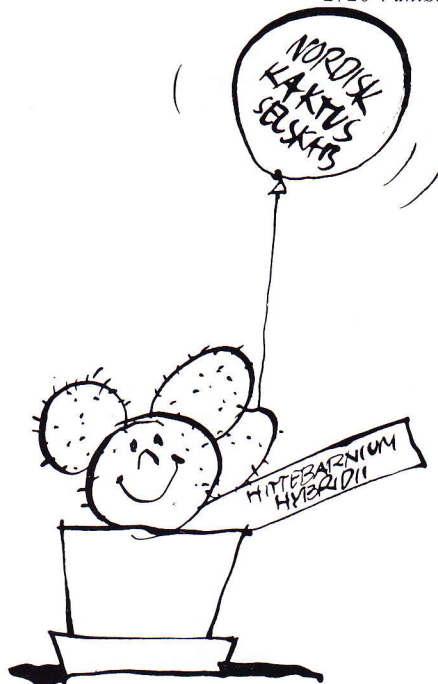
Nu ville jeg have fat i navnet på vidunderet, og det aldeles omgående. Min begrænsede kaktuslitteratur gav ikke umiddelbart svaret, og opringninger til bekendte, deriblandt plantens oprindelige ejer, gav heller ikke resultat. Til sidst gav Jørgen Damgaard fra Botanisk Have i København løsningen: *Echinopsis wilkensisii*, en naturhybrid *E. eyrisii* x *E. oxygona*, – og det skal åbenbart være i nævnte rækkefølge. I Shumann: Gesamtbeschreibung der Kakteen (1899) står *E. oxygona* x *E. eyrisii* = *E. Lagemannii* Ditr. Ak, Ja:'

Blomsten holdt i to nætter. Da ingen i familien er særlig gode fotografer, fik vi den ikke forevigt.

Men de små aflæggere, der blev plantet fra, er pludselig blevet forbavsende gode bytteobjekter.

Og i skrivende stund har jeg da forresten 6 forskellige *Echinopsis* i min samling.

Hanna E. Hansen,
Limfjordsvej 1,
2720 Vanløse.

En lille spændende plante

Nu har jeg samlet på kaktus siden 1978, og da jeg i 79 læste »Kaktusbogen« af Edgar og Brian Lamb, blev jeg meget optaget af planter med roerod. Jeg prøvede derfor at så nogle af disse arter, men der kom aldrig noget i potten. Nogen fortalte mig, at de skulle være mindst 2 år gamle, før de var store nok til at blive podede.

I alle de bøger jeg har læst om kaktus, har der stået meget lidt om slægten *Blossfeldia*. I Lambs »Kaktusbogen« står der, at frøplanter skal overbruses morgen og aften for at give dem samme vækstbetingelser som i naturen.

De fleste frølister har *Blossfeldia*frø til salg, det varierer fra 1-11 arter, og hvis der er planter i plantelister, er de som regel podede, og jeg vil helst have dem på egen rod. Men så i 1982 stod der i Whitestones katalog, at man regnede med at få 4-5 arter i maj-juni måned. Planter som Karel Knize havde indsamlet i Sydamerika. Hvad gør man så, når man får chancen for at få noget af det, der har stået højest på ønskesedlen? Ja, man skynder sig at bestille (og lukker øjenene for prisen, den var slem!)

1 stk. *Blossfeldia sucrensii* KK 1704

1 stk. – *subterranea* KK 1505

1 stk. – *tominense* KK 1525

1 stk. – spec. KK 1657

Så går man og venter spændt på at pakken skal dukke op. Endelig er den der og hvad ser man, når man åbner den? Fire små planter på størrelse med en tiøre og en længde på 2 cm.

De blev plantet i en blanding af 25% leca, 25% muld og 50% sand og grus og blev stillet så de kunne suge lidt vand op nedefra og overbruset med en forstøver 2 gange om dagen. Efter ca. 3 uger gik den ene af dem til, mens de tre andre blev lidt grønne i toppen og to af disse satte knopper. Men efter 14 dage tørrede knopperne ind. Og så stod man og vidste ikke, hvad man skulle gøre. Jeg regnede med, at årsagen var at de var for tørre, så de skulle overbruses lidt mere. Så tog jeg et stort glas, lagde lidt grus i bunden og hældte lidt vand i og satte potterne derned. Over lagde jeg et låg med lufthuller i. Det duggede kraftigt om morgenen og aftenen. De to af planterne trivedes godt derved, men den tredje døde.

I begyndelsen af september tog jeg dem op af glasset, for at de kunne tørre, til de skulle i vinterdvale. I denne periode stod de ved 8 grader og blev over-

bruset 1 gang om ugen til begyndelsen af februar, hvor jeg igen satte dem ned i glasset og stillede det i et sydvindue. Først i maj blev de anbragt på øverste hylde i drivhuset og overbruset flere gange om dagen, og lige med et var der 1 knop på den ene og 3 på den anden. De blev overbruset hver gang, jeg kom ud i drivhuset, men den ene af knopperne tørrede alligevel ind. Så tog jeg igen mit store glas frem og satte planterne ned igen. Låget kom af et par timer hver dag og jeg dryppede et par dråber vand på hver plante. Endelig efter ca. 14 dage åbnede den første blomst sig, og det var hele arbejdet værd at se den. Der kom to blomster på den ene og en på den anden, og efter at have høstet frø kom endnu en blomst til.

Jeg skar et lille hoved af *B. subterranea* og podede den på en *Eriocereus jusbertyi*. Podningen lykkedes, men den er lidt kedelig at se på, da den ikke har det flade hoved, som planten har på egen rod.

Efter at have dyrket dem på egen rod i 2 år, vil jeg mene, at de ikke er vanskelige at have med at gøre. Giv dem 3 måneders vinterhvile, og når de vokser, skal de overbruses 2-3 gange dagligt og ydermere når de får knopper, men jorden må ikke blive gennemvåd.

Der skal være godt dræn, og man kan lade dem stå i lidt vand, når solen skinner og det er varmt. Men husk at overbruse dem to gange om dagen. Hvis der er nogen, der har planter på egen rod eller podet, vil jeg gerne høre fra dem eng. eventuelt køb eller bytte.

Elo Mortensen,

Kaktushuset,

Klintholm Havnevej 86, 4791 Borre.

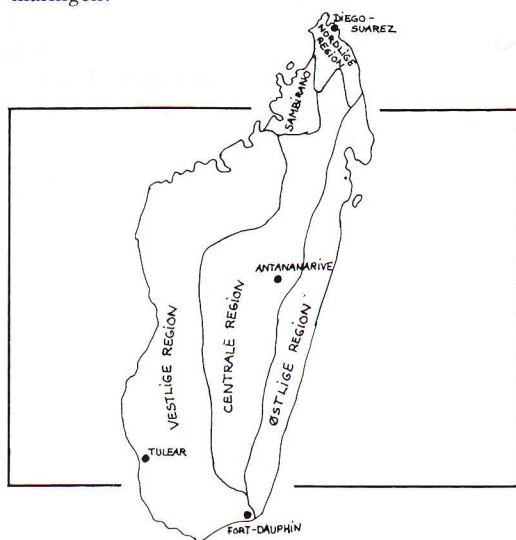
Eventyr på Madagascar

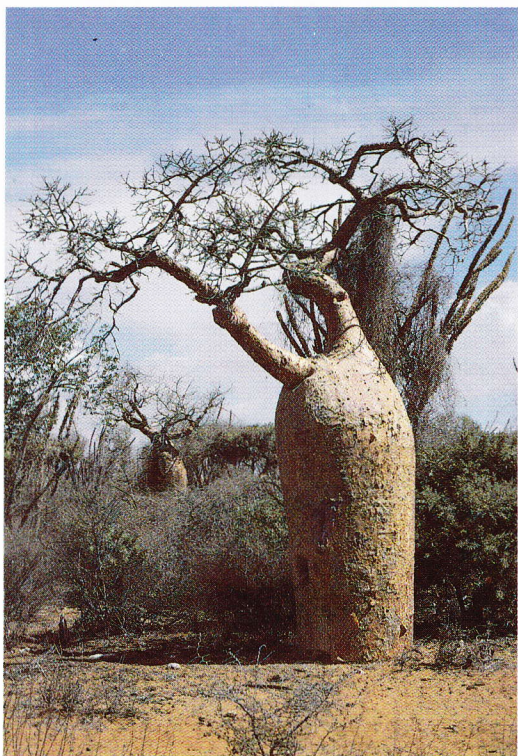
For enhver, der interesserer sig for naturen, hører Madagascar vel nok til et af de mest spændende steder på kloden. Når man så, specielt som samler af de andre sukkulenter, får tilbuddet om at kunne opleve denne egenartede flora, gælder det om at slå til med det samme. I august 1984 hørte jeg for første gang om en planlagt tur for danske naturinteresserede til dette paradis, og efter at have fået grønt lys fra resten af familien (og fra min bank) tilmeldte jeg mig. Turen var arrangeret af ornitologer, men jeg regnede med, at der hvor der fandtes fugle, var der også planter at se på. Dette holdt til dels stik, men jeg kan ikke anbefale det til fremtidige rejser. Det er begrænset, hvor mange sukkulenter der vokser i regnskoven og ved søer og strandenge, selvom det da også var en oplevelse at se sådanne biotoper. Den eneste anden planteinteresserede på turen var min gode ven Jørgen Damgaard fra Botanisk Have i København, så jeg regnede med, at vi kunne lave nogle afstikkere fra den planlagte rute og på egen hånd studere øens sukkulentbestand.

Inden jeg begynder på beretningen om selve turen, vil jeg lige komme med et par fakta om Madagascar. Mit eget kendskab til øen var meget begrænset, og jeg vil tro, at det samme gør sig gældende for de fleste andres vedkommende. Madagascar er jorden fjerdestørste ø, 1600 km fra nord til syd og ligger som et kæmpe fodaftryk adskilt fra Afrika af den 400 km brede Mozambique-kanal. Klimaet kan deles op, som det ses på kortet. Den østlige del med megen nedbør, hvor vi finder regnskovsområderne. Den centrale del af øen gennemløbes af en nord-syd gående bjergkæde og danner sammen med denne en højslette, hvor vi bl.a. finder hovedstaden Antananarive i 1400 meters højde. I den vestlige region finder vi det egentlige sukkulentområde med tørketid i 7-8 måneder om året. Jo længere nordpå vi kommer, desto større nedbør. Sambirano-området er et regnskovsområde på grund af nogle høje bjerge der, og lige nord herfor har vi området omkring byen Diego-Suarez, hvor vi også har en spændende sukkulent egn. Vores tur fandt sted i november måned, og det er lige overgangstiden mellem tørke- og regntid. Heldigvis var regntiden endnu ikke startet, så vi slap faktisk med 2 dages helregn i slutningen af turen.

Afrejsen foregik fra Kastrup lufthavn lørdag den 3. november kl. 13 og gik til Paris, hvor vi skiftede fly og lufthavn, og kl. 20 var der afgang fra Orly med Air Madagascars Jumbojet, med mellemlanding i Marseille og Nairobi, og efter 14 timers flyvning ankom vi endelig søndag middag til Ivato Lufthavn 20 minutters kørsel fra hovedstaden Antananarive. (Fremover kaldet Tana).

Da vi steg ud af flyet, blev vi overvældet af den blændende sol og kraftige varme, der slår hårdt, når man kommer fra et dansk efterår. Efter et par timers bureaukrati og toldeftersyn blev vi endelig sluppet ud fra lufthavnsbygningen, og straks fanges ens øje af den første interessante plante, en endemisk palme kaldet »De rejsendes træ«, *Ravenala madagascariensis*. Den gror overalt på øen, og dette eksemplar var faktisk ikke noget særligt, i forhold til dem vi senere så. Men det var den første vi så, og det gør jo nok et særligt indtryk på en. Palmens blade sidder i en vifteform, og de store bladskeder kan opsamle regnvand, som de rejsende kan gøre brug af, deraf navnet. Jeg ville umiddelbart tro, at dette vand ville blive temmelig inficeret med tiden, men på en tur i regnskoven drak flere fra vores selskab plantens opsamlede vand uden at blive syge deraf. Det havde dog regnet i de foregående dage, så det er måske forklaringen.

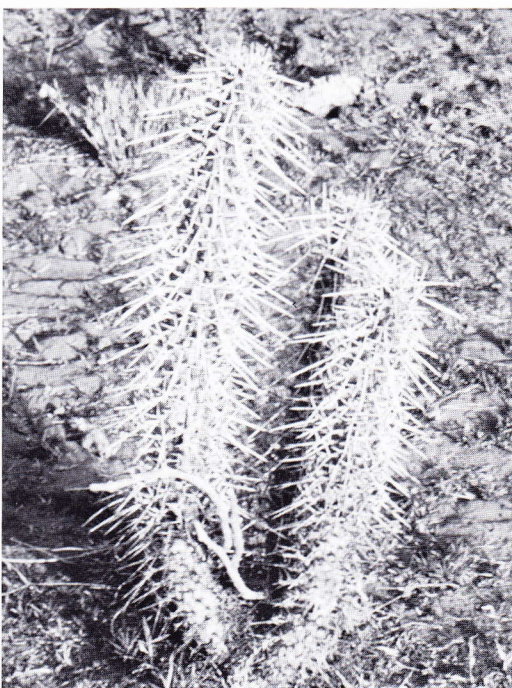
Didiera madagascariensis, Tulear.

Adansonia foni, Tulear.

Aloe divaricata, Tulear.

Didiera madagascariensis, Tulear.

Køreturen ind til byen var også noget af en oplevelse. Atten personer stuvet ind i en 10-peroners bus og bagagen på taget. Vejene er ikke andet end huller, så det tager sin tid at komme frem. Men vi klagede nu ikke, og så fik vi da tid til at se os omkring undervejs. Overalt så man *Euphorbia millii* stå og lyse op med deres kraftige røde blomster. Det var tommelfingertykke stængler, der blev brugt som hegn og havehæk, og deres kraftige torne har nok haft sin virkning i den retning. Der var også plantet mange *Euphorbia cotinifolia*, der med sine røde blade godt kunne minde om vores egen blodbøg. Langs vejsiderne nær centrum stod 10-15 meter høje Jacaranda træer og lyste op med deres blå-lilla blomster, der netop var fuldt udsprungne. Vel ankommet til vores hotel, blev der kun tid til nogle små afstikkere ud og kigge på byen, før mørket lagde sig over landet. Som altid i troperne sker det inden for 5 min., så man skal passe på tiden, hvis man er ude at gå i skoven, for natten bliver virkelig sort som kul. Efter mørkets frembrud er der faktisk ikke meget andet at lave end at spise aftensmad og gå tidligt i seng for at være frisk til rejsens næste etape, der startede tidlig næste morgen med kurs mod Tulear. Den eneste måde at bevæge sig rundt på Madagascar på, hvis det skal gå rimelig hurtigt, er med fly. Heldigvis efterlod franskmændene et godt udbygget flytransportsystem, da de i 1960 trak sig ud af landet, og Madagascar blev selvstændigt. Der findes stadig mange franskmænd hernede, og fransk er andet hovedsprog. Det er næsten umuligt at opdrive et menneske, der taler engelsk, så hvis man ikke kan lidt fransk, er det meget svært at klare sig på egen hånd. Allerede i luften over Tulear kunne man se, at det blev et godt sted at udforske. Store områder med *Didiera madagascariensis* udbredte sig for vore øjne. På vej ud til vores hotel ved kysten var vi så »heldige« at punktere, så vi benyttede stoppet til at se nærmere på omgivelserne. *Didiera* træer op til 5-6 m høje stod tæt her, men der var lavet tydelige veksler af kvæget imellem vegetationen, hvilket bevirkede, at der var meget få småplanter. I øvrigt noget der gik igen overalt på Madagascar. Vi havde nu ikke behovet at skynde os så meget med studierne. Det viste sig, at vi blev installeret i små bungalows, der lå lige ud til Mozambique-kanalen, og bare hundrede meter fra strandbredden begyndte vældige *Didieraskove* at brede sig ind i landet. Hytterne lå omkring af *Euphorbia stenoclada*, der groede helt ned til vandet. Denne mærkelige *Euphorbia* har et mørkt blå-grønt skær over sig på grund af det tykke vokslag på bladene, der beskytter dem mod udtørring og solens skarpe lys. De var i slutningen af deres blomstringstid,

og mange af dem stod fyldte med frugtkapsler, der var næsten modne. De tykke stammers ru bark, og det at de stod i rent sand, gjorde at man fik associationer i retning af vore egen fyrretræer. De største nåede op i fem meters højde.

Efter frokost var det tid til at gå ud på egen hånd. Det var fantastisk at vandre rundt mellem de høje spøgelsesagtige *Didieratræer*. Solen bagte ned på det knastørre landskab, og jeg vil tro temperaturen lå et stykke over 30 grader i skyggen. Højt oppe mellem *Didieraens* tornede grene kravlede tykke, grønne stængler af *Cynanchum perrieri*. Af andre slyngende og klatrende planter sås *Folotsia sp.*, der er en endemisk slægt fra *Asclepiadaceae* familien. Den havde nye friskgrønne blade og store frugter, hvorfra vi fik høstet lidt frø. Vores smertensbarn rent bestemmelsesmæssigt løb vi også på her, således som vi gjorde det overalt, hvor vi kom frem på øen, nemlig repræsentanter fra slægten *Aloe*. For det første findes der mange *Aloeer* på Madagascar, og for det andet ligner kulturplanter slet ikke dem, man finder ude i naturen. Vi mener dog, at have bestemt den gruppe vi fandt her i Tulear-området til at være *Aloe divaricata*. Desværre var næsten alle *Aloeer*, vi fandt undervejs afblomstrede, men så kunne vi selvfølgelig glæde os over, at der var frø at indsamle. Vi fandt også vores første *Adansonia sp.* Måske kender man dem bedre som Baobabtræer. Der findes med varieteter syv forskellige *Adansonia* på Madagascar og i dette område skulle det være *Adansonia foni*. Baobabtræer har kun blade i 3-4 måneder om året, og da flere arter skelnes fra hinanden ved hjælp af blomsterne, kan det være vanskeligt at bestemme dem i tørketiden, når de står nøgne og troldeagtige og rækker deres krogede grene op mod himlen. På nogle af dem sad de indtørrede frugter endnu. De var på størrelse med en stor appelsin. I moden tilstand er de fyldt med sukkerholdigt frugtkød og siges at smage glimrende. De frugter, vi fik raget ned

Tekst til fotos s. 43:

Øverst: *Moringa drouhardii*.

Midt t.v.: Ung plante af *Euphorbia stenoclada*.

Nederst t.v.: Ung plante af *Didiera madagascariensis*.

Nederst t.h.: *Seyrigia humbertii* hængende fra en lodret klippeskrænt.

Euphorbia millii v. hislopii.

fra grenene, var oftest fyldt med insekter, der åbenbart også kunne lide det sukrede indhold, men det lykkedes dog at få reddet nogle frø med hjem. Nu går vi så spændt i disse tidlige forårmåneder og venter på, om de vil spire. At fremavle sådanne kæmper herhjemme, som vi så dernede, kan man selvfølgelig ikke. Vi gættede på, at nogle af de største vi så, var omkring 300 år gamle. Efter et par timer ude i den stegende hede, var det rart at kunne smide sig i bølgerne og få sig en dukkert i det lune havvand.

Næste morgen stod vi op med solen kl. halv seks, da vi skulle med bil en tur på ca. 60 km ind i landet. Vi kunne så køre, inden solen gjorde det umuligt at opholde sig i en bil. Det siger vist noget om vejenes tilstand, når jeg fortæller, at det tog seks timer, før vi var fremme. Undervejs kom vi forbi et spændende område, som vi fik lovning på at kunne vende tilbage til en anden dag. Vi kørte langs en stor flod, og vegetationen var her noget frodigere end ude ved kysten. Overalt stod meterhøje *Euphorbia* arter, hvor vi med sikkerhed kun identificerede *Euphorbia leucodendron*. Kravlende og slyngende sig i mange træer så vi *Sarcostemma sp.* og *Xerosicyos perrieri*, med de store, runde tykkødede blade. På bjergskræningerne ned til floden, så vi pludselig en gruppe af

store tykstammede, sølvgrå træer stå og lyse op i det grønne. De mindede lidt om små Baobabtræer, men viste sig at være nogle meget smukke eksemplarer af *Moringa drouhardii*. Længere nede langs floden i halvskygge under nogle træer fandt vi på en lodret klippevæg *Seyrigia humbertii*. På grund af det skygfulde voksested, lyste de grønne stængler godt igennem det hvide hårlag, der dækker plantens overflade. Vi fandt ved en senere lejlighed *Seyrigia humbertii* voksende midt ude i den brændende sol på flad jord, og her var stænglerne kridhvide. *Seyrigia* hører til Agurkefamilien, og mange kender den sikkert herhjemme, da den har været på frølisten adskillige gange. Rødderne danner små opsvulmede knolde, og det er absolut en dyrkningsværdig og nem plante. Vores bestemmelsessted hed »De Syv Søer«, og her så vi højt oppe på en stejl skråning, *Cyphostemma laza*, desværre på et sted, hvor man umuligt kunne klatre op. Opholdet her var af ret kort varighed, da vi jo også havde seks timers køretur hjemad, men vi fik da set det vi kom efter, nemlig en flok af Madagascars efterhånden sjældne halvaber, Lemurerne.

– fortsættes –

Bjarne Kjempff.

MEDLEMMERNES HJØRNE

BREVKASSEN

Spørgsmål:

1. I årets frøliste i »Kaktus« nr. 1 skriver Peter Brandt Pedersen om *Dolichotele saffordi* at han ikke kjenner den, at det kanskje dreier seg om en nyere art? I følge Pilbeam's »Mamillaria: A collectors handbook« er denne arten synonym med *Dolichotele caretii* = *Mamillaria caretii*.

2. Jeg ønsker frø eller frøplanter av følgende arter: *Parodia backebergiana*, *P. gibbulosoides*, *P. ignota*, *P. salminea*, *Rebutia kariusiana* og *Mediolobivia (Rebutia?) eos*. I bytte kan jeg tilby frøplanter av *Coryphantha clava*, *Lobivia jajoiana*, *L. pentlandii*, *Mamillaria aureiceps*, *M. carmenae*, *M. (Mamillopsis) senilis*, *M. marksiana*, *Notocactus apricus*, *N. rutilans*, *Pseudolobivia kermesina*, *P. taperiana*, *Rebutia (Aylosteria) diminuta*.

Geir Arne Evje,
Rødbergveien 27, N-0591 Oslo 5

Svar til Geir Arne Evje:

Til 1:

Manfred Fiedler, een af Vesttysklands gode Mamillaria-kendere svarer:

Denne art blev samlet af den amerikanske botaniker Dr. W.E. Saffort i 1907 nær Icamole, Nuevo Leone, han mente, at det var *Mam. caretii*. Britton & Rose var dog af den mening, at det var en ny art, uden at dokumentere antagelsen, og de beskrev den nye plante i deres værk »The Cactaceae« IV, 149, 1923 og ved navngivningen valgte de at ære opdageren Dr. Saffort. Bödecker erkendte formentlig som den første, at denne plante var identisk med *Mamm. caretii*, hvilket han nedfældede publicistisk i »Monatsschrift der DKG III: 80, 1931. Som det kan ses i hidrørende publikation, blev *Mamillaria surculosa* dengang i samlingerne ofte set med »*Mam. saffordii*« på etiketten.

Bödecker, der var en udmærket Mamillaria-Specialist, har i o.a. beretning i grunden givet så fyldestgørende oplysninger vedr. (*Dolichotele saffordii*) *Mamillaria caretii*, at der næppe behøver at blive føjet noget til. Kun Backeberg »Die Cactaceae« V, 3297, 1961 og Neutelings, »Succulenta« 63 (7): 167, 1984 tror, at det drejer sig om to adskilte arter. Sikkert hører alle disse planter ind under *Dolichotele*.

I det væsentlige drejer det sig om spørgsmålet, i hvorvidt der er forskel på frøene. For *Dolichoth. saffordii* er der opgivet, at frøene er lysebrune og finpunktede, mens der for *Mam. caretii* er anført at frøene tildels er sorte, og i hvert hald med en testa som har net-struktur. Fiedler mener dog, at iagttagelserne er utilstrækkelige indtil dato, og han undrer sig over, at der siden Bödecker ikke har været nogen, der har prøvet på at skabe klarhed vedr. dette spørgsmål. Fiedler har et postkort fra 1920'erne fra fa. Adolph Haage, der viser et billede af *Mam. saffordii*, men det er umiskendeligt et billede af *Mamillaria surculosa*.

Tak til Manfred Fiedler
Hans Keil

Til 2:

Medlemmer i vort selskab, der har de ønskede frø eller frøplanter, bedes direkte henvende sig til G.A. Evje i Oslo.

Spørgsmål

Er der nogen, der vil bytte nogle frøplanter?

Grunden er, at jeg sår ca. 150-200 arter hvert år og altid har planter i overskud. Send mig en liste over, hvad du har, så sender jeg dig min liste, og vi kan finde ud af, hvad vi kan bytte.

Jeg er meget interesseret i Agaver og Aloe'er, mindre planter.

Marianne og Elo Mortensen,
Kaktushuset,
Klintholm Havnevej 86, 4791 Borre
Tlf. 01-819294, bedst mel. kl. 18-19.

Svar

Tilbuddet gives videre til interesserede medlemmer.
H.K.

Årstidens planter

I rubrikken »Årstidens planter« i sidste nr. af KAKTUS skrev vi om *Bowiea volubilis*, at man kun kunne frøformere den. Jørgen Damgård fra Botanisk Have fortæller, at den ligesom andre løgplanter danner sideløg og at man også kan formere den vegetativt ved at tage nogle af de yderste løgskæl og stikke dem, endog efter at have skåret dem i mindre stykker. Tak til Jørgen for oplysningerne.

Red.

Fråga

Jag har en *Echinocactus grusonii* som blommar varje sommar sedan 4 år tillbaka. Jag köpte den 1980 och den är nu ca. 50 cm i diameter och ca. 40 cm hög. Hur gammal kan den vara? Är det sant att den blommar först vid års ålder och att den nu bör vara minst 80 år?

Svante Lennartsson,
Svanskog, Sverige

Svar

Det är intressant att få ett spørgsmål vedr. *Echinocactus grusonii*, som nästen i enhver samling väcker uppmärksamhet, för den är den största plantan, och så kommer snaken hurtigt till att dreja sig om dens ålder. – Denne imponerende plantes ålder bliver ofte – som jeg har set den både på udstillinger og som præsentationsplanter i varehusene – overvurderet. For at kunne bestemme grusoni'ens ålder må man vide, hvor og under hvilke forhold den er blevet stor. Er den vokset under vore breddegrader og har årstilvæksten været uregelmæssig, kan der meget vel gå 50 år og mere, inden den blomstrer. Er planten derimod blevet stor under optimale forhold, vil den vel kunne blomstre som 30 årig og før. At den generelt først blomstrer ved ca. 75 år, er nok at gå for vidt.

For at kunne vurdere alderen af Svante Lennartssons *E. grusonii* burde man se den. Sikker drejer det sig om et eksemplar, der har fået sine første leveår under gunstige vækstvilkår og breddegrader, inden den i 1980 er kommet til Sverige. Hvis det er tilfældet, så hævder jeg til den anskuelse, at planten er yngre end 75 år.

Kunne man se planten, kunne man også tælle tornebundterne på en af ribberne fra top til fod og derved få et fingerpeg om alderen.

Løvtigt kunne det være interessant at høre andres erfaringer.

Hans Keil.

Brevkassen takker Frits Knudsen, Esbjerg for den engelske bogliste. Brevkassen kan ikke helt klare uden opbakning – TAK!

Mens disse linier til Brevkassen skrives, prøver fimbulvinteren 84-85 udenfor at få bugt med mine »vinterhårde«. Denne vinter må give mange nye erkendelser, som også Brevkassen er meget interesseret i at høre om.

Hans Keil.

KØB – SALG – BYTTE

Købes: Walter Haage: Samlerens store Kaktusbog, (gerne på tysk).

Rita Lund
Vinkelstien 1, Lellinge,
4600 Køge
Tlf. (03) 821275.

Købes: Asclepiadiaceae, fortrinsvis *Stapelia*, *Huernia* og *Caralluma*.

Undtagen: *Stapelia variegata*, *flavouristis*, *nobilis*, *gigantea*, *hirsuta*, *Huernia hystrix*, *aspera*, *Caralluma burchardii*, *mammillaria*.

Endvidere købes: Lamb: *Stapeliads* in Cultivation. Send planter, stiklinger eller ved værdi over 15 kr. prisliste.

I et vist omfang kan stiklinger af ovenstående indgå i handelen.

Peter Lunding
Valhøjs Alle 129, 1 sal,
2610 Rødovre

Kuriosum

På frølisten 1985 er *Moringa stenopetala*. Slægten *Moringa* har få arter hjemmehørende i troperne. M. bliver et stort træ med store blade, hvide duftende blomster, og en frø kapsel på ½ m længde. Afkog af rødder og blade bruges som Peberrod. Frøolien er meget anvendelig f.eks. som spiseolie, til snoring af ure og sæbefremstilling. Endvidere er denne olie særdeles velegnet i Parfumeindustrien, da den i særlig høj grad er i stand til at absorbere selv de sarte dufte.

Harry Johansen.

Vad heter min kaktus?

I en artikel i KAKTUS, 1984-4, forsøgte Larseric Arne at forenkle og opdatere de mange kaktusløgter, der har været beskrevet gennem tiderne. Under redaktionsarbejdet er slægterne med bogstavet G røget ud. Så for de mange, der har manglet disse slægter kommer de her:

Glandulicactus = *Thelocactus*
Grusonia = *Opuntia*
Gymnanthocereus = *Browningia*
Gymnocactus = *Neolloydia*
GYMNOCALYCIUM
Gymnocereus = *Browningia*

Red.

Ny plantlista!

Vår nya plantlista kommer i maj.

Är du svensk medlem eller vår kund,
får du den automatiskt med posten.

Övriga kan rekv. den utan kostnad från oss.

SUKKULENTA

Riset 1, 734 00 Hallstahammar
Telefon 0220 - 260 09

– næste gang De kommer til

KØBENHAVN

bør De i egen interesse besøge

Thorvald Petersen's Handelsgartneri

Jagtvej 74

her finder De det største udvalg i

KAKTUS og SUKKULENTER i alle størrelser

Kaktusgødningen **SUKUROL** føres

Tidligere årgange af »KAKTUS«

Nedennævnte årgange af KAKTUS kan købes ved henvendelse til
PALLE CARLSEN,
Ove Gjeddesgade 62. tv., DK-8200 Århus N.
Betalning: Check eller på giro nr. 2182289.

Årgang 5-8: 5 kr. pr. nr. Årgang 9-18: 10 kr.
pr. nr. Følgende nr. er udsolgt: 5. årg. nr. 2,
9. årg., 13. årg., 14. årg. nr. 1.

Kaktusar av högsta kvalitet

säljes till låga priser på grund av utrymmesbrist.

30.000 plantor 3-4 åriga upptrivna från frön.
Ca. 400 olika arter – många sällsynta.
Lista fås mot porto.

Svantes Kaktusodlingar

Järnbruksg. 7 . S-662 03 Svanskog
Sverige
Tlf. 0532/30473

HAR DE PRØVET AT DYRKE ORCHIDEER?

Er De interesseret?

Få et gratis prøvenr. af vort
medlemsblad »Orchideen«,
der kommer 10 gange årligt.

Kontingent kr. 125.

DANSK ORCHIDE KLUB

Solsikkevej 7,
4600 Køge.

INDKØBSCENTRALEN

Nordisk Kaktus Selskabs indkøbscentral
skaffer potter, gødning og andre ting, vi
har brug for i vor hobby. Salg af N.K.S.-
emblemer og N.K.S.-kuverter foregår også
gennem indkøbscentralen. Henvendelse til:

IB HOLM

Kirkebækvej 52
DK-8800 Viborg
Tlf. (06) 611805 - Giro 6600263

KAKTUS

BJARNE KJEMPFF

STORDALSVEJ 4 LØVEL
8800 VIBORG

MÅ IKKE BØJES!

KAKTUS

Stort udvalg i frøplanter og sjældne
importplanter samt mange
arter Sempervivum, Papyrus og
andre prydgæsser.

Bent Jørgensen

Vejlegårdsvej 99 – Vallensbæk
2620 Albertslund – Tlf. (02) 64 50 95
Plantelister udsendes ikke

Allerede før De når Hamborg, kan De finde
vort kaktusgartneri

»Klein Mexiko«

Vi har et stort sortiment af interessante plan-
ter til Dem. De er velkommen til et besøg til
enhver tid, - undtagen mandag! Grupper
helst forudanmeldelse. - Ingen forsendelser.
Ny vinterlukning: Fra jul til ca. midt i marts.

KAKTUSGARTNERI »KLEIN MEXIKO«

Wolfgang Schnelle
D-2067 Reinfeld/Holstein
(Vejen Reinfeld - Bad Segeberg)

DER KAKTEENLADEN

Jörg Köpper

Lockfinke 7 - D-5600 Wuppertal 1

Vi har et stort udvalg i artikler til vores hobby
og et stort udvalg af kaktusbøger - også
antikvariske. Skriv efter vores gratis post-
ordrekatalog og bogliste.

KARLHEINZ UHLIG

Frø - Kulturplanter - Import - Eksport
Lilienstr. 5 - Postbox 1107
D-7053 KERNEN i. R.

TILBUD:

Echinocereus penthalopus	DM 8-10
Gymnocalycium hyptiacanthum	10-12
Gymnocalycium nidulans	6
Neochilenia duripulpa	10-12
Neochilenia glaucescens	7-10
Notocactus seticeps	3- 4
Sulcorebutia krahnii	8-12
Sulcorebutia langeri	7- 8

WHITESTONE GARDENS LTD.

Sutton-under Whitestonecliffe,
Thirsk, N. Yorks. YO7 2PZ, England

Specialist i postordrer af kaktus og andre
sukkulenter, bøger, frø m.m. Send tre inter-
nationale svarkuponer (post) for vor fuldt
illustrerede 36 siders prisliste, som inde-
holder verdens mest omfattende bogliste.

Ing. H. van Donkelaar

Lantje 1 a – Postbus 15
NL-4250 DA Werkendam – Holland

Betydeligt udvidet sortiment i sukkulenter,
kaktus samt andre sjældne planter. Ny plan-
teliste sendes mod forudbetaling af 3.50 hfl.
Frøliste gratis.

Alle henvendelser kan ske på dansk!